

ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Вікторія ПРУС

здобувачка освіти спеціальності «Правоохоронна діяльність»

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола

Науковий керівник: Тетяна МЕЛЬНИК

викладач юридичних дисциплін, старший викладач

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку української держави характеризується вжиттям системного комплексу заходів організаційно-правового, соціально-економічного та духовно-культурного характеру, пов'язаних з побудовою правової держави та громадянського суспільства. Однією з перешкод, які виникають на шляху реалізації належного правового режиму, виступає проблема боротьби з адміністративними правопорушеннями, які хоч і не мають підвищеного ступеня суспільної небезпеки, проте з урахуванням своєї масовості, масштабності, тісного зв'язку з такими асоціальними явищами, як пияцтво, наркоманія, проституція, становлять загрозу для безпеки особистості, суспільства та держави.

Таким чином, актуалізація питань, пов'язаних із визначенням сутності та змісту провадження у справах про адміністративні правопорушення, підвищення його якості, з одного боку, їх новизна, теоретична та прикладна значимість, недостатня вивченість, з іншого боку, свідчить про актуальність заявленої проблематики, зумовлює необхідність її комплексного дослідження на науковому рівні.

Стан наукових досліджень. Аналіз наукової літератури щодо окремих питань зазначеної теми свідчить про те, що певною мірою проблеми визначення сутності та правової природи провадження у справах про адміністративні правопорушення досліджувались у працях сучасних учених, зокрема у роботах Е. Абдулкадірової, В. Авер'янова, О. Бандурки, Д. Бахраха, Ю. Битяка, П. Вовк, О. Джафарової, Д. Євдокимова, І. Іванова, Д. Калаянова, С.

Ківалова, С. Комісарова, А. Комзюка, В. Колпакова, О. Кузьменко, Ю. Пайди, О. Чернобай. Водночас окремі аспекти залишаються не розглянутими та потребують проведення окремого дослідження.

Мета дослідження полягає у тому, щоб на підставі чинного законодавства, правозастосовної практики, досягнень юридичної науки визначити теоретичні положення щодо поняття та сутності провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на законодавче закріплення, правове регулювання та практика реалізації провадження у справах про адміністративні правопорушення залишаються актуальними у зв'язку з політичними, правовими та соціально-економічними перетвореннями, які тривають у державі. У науковій літературі точаться дискусії про поняття провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з неоднозначністю та неоднорідністю аналізованої категорії, різноманіттям її суттєвих ознак, сукупність яких змінюється у різних умовах. Так, Ю. Битяк визначає провадження у справах про адміністративні правопорушення як «низку послідовних дій уповноважених органів (посадових осіб), а у деяких випадках інших суб'єктів, які, згідно з нормами адміністративного законодавства, вживають заходів, спрямованих на притягнення правопорушників до відповідальності і забезпечення виконання винесеної постанови» [1, с. 124].

Ю. Пайда зазначає, що «провадження в справах про адміністративні правопорушення – це правовий інститут, у рамках якого регулюються процесуальні адміністративно-деліктні відносини й забезпечується вирішення адміністративних справ, а також запобігання адміністративним правопорушенням» [2, с. 211]. На думку більшості вчених-адміністративістів, провадження у справах про адміністративні правопорушення належить до складової частини загального поняття «адміністративний процес».

Відмінність у поглядах на зміст провадження у справах про адміністративні правопорушення багато в чому обумовлювалась тим, що

протягом тривалого часу норми права, що регламентують це провадження, кодифіковані в єдиному законодавчому акті – Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [3]. Варто зауважити, що сьогодні необхідно враховувати сучасні досягнення законодавчої практики та науки адміністративного права, що створює підстави для закріплення фундаментально правової основи для вдосконалення та підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів, пов'язаної з провадженням у справах про адміністративні правопорушення. Так, розділ IV КУпАП присвячений провадженню у справах про адміністративні правопорушення. В ньому визначено завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення, регламентовано процесуальні дії та умови, що забезпечують розгляд справи точно відповідно до законодавства [3].

До процесуальних стадій, які становлять провадження у справах про адміністративні правопорушення, належать порушення справи про адміністративне правопорушення, розгляд справи про адміністративне правопорушення, перегляд постанов та рішень у справах про адміністративні правопорушення, виконання рішень у справах про адміністративні правопорушення. Процесуальні дії в рамках зазначених стадій здійснюються повністю відповідно до процесуальних норм права, які визначають порядок, місце та терміни виконання процесуальних дій.

Таким чином, провадження у справах про адміністративні правопорушення виступає процесуальною формою реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень суб'єктів і є виразом адміністративної юрисдикції.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення належить до юрисдикційних проваджень і як складник адміністративного процесу є сукупністю передбачених законом процесуальних дій уповноважених суб'єктів щодо вирішення справ про адміністративні правопорушення та забезпечення виконання прийнятого рішення.

До загальних принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення можна віднести передусім принцип верховенства права, що виходить зі статті 8 Конституції України, у якій зазначається, що в Україні визнається й діє принцип верховенства права, а також статті 3 Конституції України, у якій наголошено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [4].

Уважаємо, що до спеціальних принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення можна віднести такі: публічності (гласності); самостійності суб'єктів юрисдикції в ухваленні рішень; установлення об'єктивної істини; оперативності; економічності.

Дотримання принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення має слугувати правам і свободам людини й громадянина, а саме: доступності до адміністративного провадження; праву приватних осіб «бути почутим» (на подачу доказів у справі, на отримання обґрунтованої відповіді); праву приватних осіб на представництво та правову допомогу у відносинах з адміністрацією; часовим обмеженням розгляду адміністративних справ; обов'язку публічної установи повідомити про ухвалення та зміст адміністративного акта і способи його оскарження [5, с. 134].

Правовий статус учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення закріплено в чинному законодавстві. Так, у главі 21 КУпАП) наведено перелік осіб, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративні правопорушення, до яких належать: особа, яка притягається до адміністративної відповідальності; потерпілий; законні представники; захисник; свідок; експерт; перекладач [3].

Проаналізувавши правову літературу з даного питання ми можемо виділити чотири стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: порушення справи про адміністративне правопорушення; розгляд справи; оскарження постанови у справі та перегляд постанови; виконання постанови [6, с. 434].

Притягнення осіб до адміністративної відповідальності відбувається шляхом винесення постанов. Ці постанови щодо одних правопорушень (наприклад, водіння у нетверезому стані та ін.), виносить суд, а щодо інших – уповноважені органи (наприклад, постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за використання земельних ділянок не за цільовим призначенням виносять посадові особи Держгеокадастру) [7].

Висновки. Таким чином, провадження у справах про адміністративні правопорушення – це сукупність процедурних дій, що здійснюються уповноваженими на те органами (посадовими особами) на стадіях порушення справи про адміністративне правопорушення, розгляду справи про адміністративне правопорушення, перегляду постанов та рішень у справах про адміністративні правопорушення та виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Дійшли висновку, що зміна виду і міри стягнення адміністративним судом може мати місце лише у випадку, коли в ході розгляду спору по суті буде встановлено помилкове застосування суб'єктом владних повноважень норм, на яких він ґрунтувався.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Битяк Ю., Зуй В. Адміністративне право України (Загальна частина). Харків : Одиссей, 1999. 224 с.
2. Пайда Ю. Деякі аспекти правового регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 1. С. 209–220. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.1.37>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
4. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 11. ст. 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Комісаров С.А. Принципи провадження у справах про проступки проти публічного порядку: особливості в умовах антитерористичної операції. *Право і суспільство*. 2018. № 2. Ч. 2. С. 129–134.

6. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник / О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Л. С. Гулак., Н. Я. Отчак, Л. О. Остапенко інші. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2021. 618 с.

7. Шабаровський Б. В. Верховний Суд: оскарження постанов про адміністративні правопорушення більше не безплатне. *Публікація*. 2020.